

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายสังคมเสมือนจริงของผู้สูงอายุจังหวัดสุรินทร์มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำกิจกรรมออนไลน์และสร้างเครือข่ายสังคมเสมือนจริงของผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีกิจกรรมที่สำคัญได้แก่การให้ความรู้ด้านไอซีที การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อสังคมเสมือนจริงและการร่วมสื่อสารในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหาที่สมาชิกสื่อสารในสังคมเสมือนจริง

1. การให้ความรู้ด้านไอซีที

เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการดำเนินการยึดหลักที่อมรวิชช์ นาครทรรพและดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว (2541 : 8-11) ได้แบ่งขั้นตอนไว้ ดังนี้

1.1 ขั้นเตรียมการประสานพื้นที่ ในขั้นเตรียมการประสานพื้นที่นี้มีงานต่าง ๆ มากมายที่นักวิจัยต้องทำ อาทิ (1) การคัดเลือกชุมชนซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยในการสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนทุกด้าน นับตั้งแต่ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากรของชุมชน ลักษณะทางด้านชีวภาพ ข้อมูลทางด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ การสื่อสาร ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ควรรวบรวมข้อมูลทั้งด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยอาจอาศัยจากหน่วยราชการที่มีอยู่ องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสำรวจเบื้องต้นในชุมชน ต่อจากนั้นจึงตัดสินใจเลือกชุมชนที่มีความเหมาะสม และมีปัญหาที่สามารถดำเนินการวิจัยได้ (2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เพื่อปูทางไปสู่การพัฒนาผลักดันให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างสมาชิกของชุมชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้ที่คนในชุมชนไว้วางใจและให้การยอมรับ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้วิจัยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเสียก่อน ซึ่งจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเป็นศิลปะและเป็นงานที่ไม่ง่ายนัก เนื่องจากในปัจจุบันแทบจะไม่มีชุมชนใดที่ไม่เคยมีบุคคลภายนอก นักวิจัย นักพัฒนาเข้าไปทุกชุมชนต่างได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอกมากบ้างน้อยบ้าง แต่ละชุมชนจะมีกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ในชุมชน ซึ่งอาจเป็นการจัดตั้งขึ้นเอง หรือมีบุคคลอื่นเข้ามาจัดตั้งให้ ผู้วิจัยสำรวจความพร้อมความต้องการ ในการอบรมการใช้ไอซีทีจากผู้สูงอายุกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดสุรินทร์ เช่น ข้าราชการ

เกษียณ ชมรมข้าราชการบำนาญ กลุ่มวุฒิสภาสาธารณสุขการสมองจังหวัดสุรินทร์และเลือกกลุ่มวุฒิสภาสาธารณสุขการสมองเนื่องจาก มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.2 ขั้นเริ่มวิจัยใส่ใจกระบวนการชุมชน ขั้นเริ่มวิจัยใส่ใจกระบวนการชุมชน ประกอบไปด้วย กิจกรรมต่างๆ ที่นักวิจัย พึ่งกระทำได้แก่ (1) การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น โดยดำเนินการศึกษาร่วมกับชุมชนซึ่งจำเป็นต้องกระทำควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของกระบวนการและขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่ชุมชน เป็นการใช้รูปแบบและแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ ครอบคลุมการพัฒนาทักษะต่างๆ นับตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์ของชุมชน การตีความข้อมูลการสรุปและให้ข้อเสนอแนะบนพื้นฐานของข้อมูล (2)การกำหนดปัญหา ซึ่งในเบื้องต้นอาจพบว่าชุมชนมีปัญหาและความต้องการที่หลายหลายแต่เมื่อถึงขั้นการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาอาจจะพบว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเลือกและกำหนดปัญหาที่มีการลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ เช่น ความรุนแรงของปัญหา ความยากง่ายในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ความเร่งด่วนของปัญหา และจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดง ความคิดเห็นและตัดสินใจในการเลือกและกำหนดปัญหา (3)การร่วมกันออกแบบการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลอะไร อย่างไร ส่วนใดจะใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต หรืออาจจะใช้การอภิปรายกลุ่ม จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลนานเท่าไร ใครจะรับผิดชอบเก็บข้อมูลในเรื่องอะไรเป็นต้น (4)การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ อาจพบข้อจำกัด สำหรับสำหรับคนในชุมชน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากประสบการณ์และความรู้ในเรื่องการวิจัยมีจำกัด ดังนั้น ตัวผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนคัดเลือกสมาชิกในชุมชนที่มาร่วมควรจะเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้ ทั้งนี้เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปแล้ว สมาชิกชุมชนก็จะได้รับทราบถึงสถานการณ์ของปัญหาที่ได้มีการหยิบยกมาว่ามีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด อะไรคือสาเหตุของปัญหา มีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ใครหรือกลุ่มใดที่มีผลกระทบ หรือได้รับความเดือดร้อน จากปัญหานั้นๆ ใครหรือกลุ่มใด ที่มีผลกระทบหรือได้รับความเดือดร้อน จากปัญหานั้นบ้าง (5) การนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบ และเป็นการร่วมกันยืนยัน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมกับเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผนงาน หรือโครงการเพื่อแก้ปัญหาต่อไป

ผู้วิจัยเข้าไปแนะนำตนเองและสร้างความรู้จัก เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับกรรมการของสมาชิกวุฒิสภาสาธารณสุขการสมองและแนะนำโครงการในการประชุมร่วมกับกรรมการของกลุ่ม ร่วมหารือเรื่องประโยชน์ที่จะได้รับจากไอซีที และหาแนวทางใช้ประโยชน์ทั้งเพื่อการดำเนินงานของกลุ่มและสมาชิกแต่ละคน กำหนดการพบปะพูดคุยโดยนัดพูดคุยกับสมาชิกทุกคนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

1.3 ขั้นพัฒนามุ่งแก้ปัญหาชุมชน ขั้นตอนมุ่งแก้ปัญหาชุมชน ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่นักวิจัยพึงดำเนินการดังนี้ (1) กำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหานั้นๆ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ระบุกิจกรรมต่างๆ ขั้นตอนการดำเนินงานให้ชัดเจน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิก แต่ละคนในการดำเนินกิจกรรม จัดทำตารางและกำหนดเวลาที่จะดำเนินตามโครงการหรือ

กิจกรรมต่างๆ ในขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ ยังเป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกในชุมชนผู้วิจัย นอกจากจะเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ แล้วผู้วิจัยอาจจะต้องทำหน้าที่ในการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น แนะนำช่องทางในการหาแหล่งทรัพยากร หรือแหล่งที่ให้สนับสนุนจากภายนอกชุมชน นอกเหนือจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำมาใช้ดำเนินงาน (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมีแกนนำ หรือกลุ่มในชุมชน เป็นกลุ่มทำงานแต่กลุ่มนี้จะต้องเป็นกลุ่มบุคคลที่สมาชิกในชุมชนให้การยอมรับ โดยกลุ่มทำงานหรือกลุ่มแกนนำนี้อาจจะเป็นกลุ่มหรือองค์กรที่อยู่ในชุมชนซึ่งมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือลักษณะของงาน แต่ในกรณีที่ชุมชนไม่มีกลุ่มหรือองค์กรที่เหมาะสม ก็มีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมที่ได้ตั้งไว้ สิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้คือ การกระจายหน้าที่ ความรับผิดชอบต่างๆ ระหว่างสมาชิกของชุมชนระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำงาน ระหว่างสมาชิกชุมชนกับผู้วิจัย และการมอบหมายงานให้ตรงกับศักยภาพและความสามารถของบุคคล การกระจายทรัพยากร และการให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ทั้งนี้ในการกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงาน จำเป็นต้องอาศัยความรู้ และทักษะเฉพาะบางประการ ซึ่งรวมทั้งเทคนิคการบริหารงาน การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา เพิ่มพูนทักษะต่างๆ ในการปฏิบัติงาน จึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบ ของผู้วิจัยในการจัดอบรมหรือ จัดหาวิทยากรภายนอกหรือแม้แต่ในชุมชนเองที่จะเสริมความรู้ ทักษะให้กับสมาชิกทั้งก่อนและขณะปฏิบัติการ (3) การติดตามและประเมินผลซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่มีจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อดูปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องแก้ไข โครงการและกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ในขั้นตอนนี้สมาชิกของชุมชนยังมีส่วนร่วม และเป็นผู้ดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังนั้นจำเป็นเช่นกันที่กลุ่มติดตามและประเมินผล จะได้รับการฝึกอบรมความรู้และเทคนิคในการติดตามและประเมินผลอย่างง่าย ๆ จากผู้วิจัยก่อนที่จะปฏิบัติงานเพื่อความเหมาะสมอาจมีการจัดตั้งกลุ่มติดตาม และประเมินผลกลุ่มใหม่ขึ้นอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ เพื่อทำหน้าที่นี้ โดยเฉพาะ เพื่อป้องกันอคติที่จะเกิดขึ้นในการติดตามและประเมินผล

ผู้วิจัยร่วมการประชุมกับกรรมการวุฒิสภาสาธารณสุขและสมาชิกที่ราชภัฏสุรินทร์เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์โดยคนรุ่นใหม่ การใช้ประโยชน์จากมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรด้านเทคโนโลยีที่ลงทุนสูง ทั้งยังต้องดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้อยู่เสมอ และวุฒิสภาสามารถขอความร่วมมือและการช่วยเหลือด้านนี้ได้เนื่องจากเป็นบทบาทหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องบริการวิชาการแก่ชุมชนอยู่แล้ว

การร่วมกันออกแบบด้านเนื้อหา วิธีให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื่องจากสมาชิกมีความรู้พื้นฐานด้านไอซีทีที่แตกต่างกันมากและมาจากหลากหลายอาชีพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงรูปแบบการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล นำข้อมูลมาจัดกลุ่ม แยกแยะข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

สรุปผลการค้นพบเป็นประเด็นและอยู่ในกรอบการวิจัยที่มุ่งจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปของการพัฒนาแบบยั่งยืนที่เป็นแนวทางการดำเนินการของเครือข่ายออนไลน์ต่อไปได้โดยเป็นชุมชนเสมือนและสามารถดำรงอยู่ได้เมื่อผู้วิจัยถอยออกมาโดยเขียนรายงานเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

2. การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อสังคมเสมือนจริง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกในกลุ่มวุฒิอาสาสมัครสมอง โดยการพิจารณาจากความพร้อมให้การร่วมมือพัฒนาศักยภาพด้านไอซีทีและร่วมพัฒนาเครือข่ายเสมือนจริง กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้มาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสมาชิกในเครือข่ายสังคมเสมือนจริง จำนวน 20 คน

2.2 เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ครอบคลุมเป้าหมาย ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่

2.2.1 ด้านบริบทและพฤติกรรมการใช้และการมีส่วนร่วมในเครือข่ายออนไลน์ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานด้านผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ความถี่ในการใช้ ลักษณะการใช้ช่องทางการรับเพื่อนใหม่ 2) พฤติกรรมการทำกิจกรรม ได้แก่ การอ่านโพสต์ในเฟสกลุ่ม การเริ่มโพสต์ในเฟสกลุ่ม การตอบโพสต์ของสมาชิกคนอื่น ใช้ข้อความ รูปภาพ ที่ฝังอยู่ในกลุ่มไลน์ ใช้ข้อความ รูปภาพ ที่ฝังอยู่ในกลุ่มเฟส ใช้ห้องสนทนา ด้วยเสียง วิดีโอ ในกลุ่มไลน์ ใช้ห้องสนทนา ด้วยเสียง วิดีโอ ในกลุ่มเฟส กิจกรรมการโพสต์ในเฟสของตนเอง และกิจกรรมการโพสต์ในเฟสของคนอื่น 3) การเข้าร่วมแลกเปลี่ยน ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นขัดแย้งหรือเห็นด้วยต่อโพสต์ของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม แชรเนื้อหาหรือข้อความจากเว็บลงในกลุ่ม สร้างเนื้อหาด้วยตนเองเพื่อเชื่อมโยงหรือลงในกลุ่ม หรือลงยูทูป การเสนอขายหรือ สนับสนุนสินค้าของสมาชิกในกลุ่ม การโพสต์เนื้อหาเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับไอซีที และการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและนำมาแชร์ในกลุ่ม และการเข้ามารับรู้ข้อมูลข่าวสารในกลุ่ม 4) กิจกรรมในกลุ่มวุฒิอาสา ได้แก่ นัดออนไลน์เพื่อร่วมพบปะสังสรรค์แบบเห็นหน้า ร่วมประชุมออนไลน์ (แชทกลุ่มด้วยเสียง/วิดีโอ ทางMessenger) คุยทางโทรศัพท์ ส่งจดหมายไปรษณีย์ (E-mail) เขียนอีเมลถึงสมาชิกคนอื่น คุย-แชท ผ่าน line/Messenger ติดต่อผ่านเฟสกลุ่ม/แฟนเพจ ติดต่อผ่านแชทกลุ่มด้วยตัวหนังสือเท่านั้น เริ่มติดต่อผ่านห้องแชทกลุ่มด้วยวิดีโอและการแสดงความคิดเห็นผ่านกลุ่ม

2.2.2. ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เครือข่าย ประกอบด้วย ด้านต่าง 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านการสัมผัสรู้ความคล้ายคลึงของวุฒิอาสา มีประเด็นที่ถาม 9 ข้อ ได้แก่ เพื่อนในกลุ่มคิดเช่นฉัน เพื่อนในกลุ่มแตกต่างจากฉัน เพื่อนในกลุ่มแชร์คุณค่า/ความดีฉัน เพื่อนในกลุ่มเป็นเหมือนฉัน เพื่อนในกลุ่มมีความคล้ายคลึงกับฉัน เพื่อนในกลุ่มทำตัวเหมือนฉัน เพื่อนในกลุ่มมีความคิดคล้ายคลึงฉัน เพื่อนในกลุ่มแสดงทัศนคติที่แตกต่างจากฉันและ เพื่อนในกลุ่มจำนวนมากเหมือนกันกับฉัน 2) ด้านบรรทัดฐานการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ได้แก่ ฉันรู้ว่าสมาชิกคนอื่นช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการเผยแพร่สื่อออนไลน์ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก เมื่อฉันแชร์ข้อมูลการช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ฉันเชื่อว่าสมาชิกในกลุ่มจะช่วยฉันหากฉันมีความจำเป็นให้สมาชิกในกลุ่มช่วย เมื่อฉันแบ่งปันความรู้และประสบการณ์กับสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม และฉันเชื่อว่าจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ในอนาคต 3) ด้านความรู้สึกใน

ความเป็นสมาชิกกลุ่มวุฒิสภาสาธารณสุขการสมองออนไลน์ มีประเด็นที่ถาม 20 ข้อ ได้แก่ ฉันคิดว่าชุมชนออนไลน์ของกลุ่ม เป็นสถานที่ที่ดีสำหรับฉัน สมาชิกคนอื่นๆและฉันต้องการสิ่งเดียวกันจากชุมชนออนไลน์ ฉันสามารถจดจำชื่อที่ลงทะเบียนของสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มชุมชนออนไลน์ การเข้าในชุมชนออนไลน์ทำให้ฉันรู้สึกเหมือนอยู่บ้าน ฉันสนใจการช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำของสมาชิกกลุ่ม หากมีปัญหาในชุมชนออนไลน์ของกลุ่ม จะมีสมาชิกที่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ สำคัญมากสำหรับฉันที่ได้เป็นสมาชิกชุมชนออนไลน์ของกลุ่ม ฉันคาดหวังที่จะอยู่ในชุมชนออนไลน์ของกลุ่ม ต่อไปเป็นเวลานาน ฉันคาดหวังว่าสมาชิกในกลุ่มจะสามารถแก้ไขปัญหาย่างไรในชุมชนออนไลน์ได้ ฉันได้รับประโยชน์มากจากกลุ่มชุมชนออนไลน์ ฉันมีคำถามที่ได้รับการตอบโดยสมาชิกชุมชนออนไลน์ของกลุ่ม ฉันได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชุมชนออนไลน์ สมาชิกในกลุ่มชุมชนออนไลน์บางคนมีมิตรภาพที่ดีกับสมาชิกอื่นๆ ฉันมีเพื่อนเพิ่มขึ้นในชุมชนออนไลน์ สมาชิกในกลุ่มชุมชนออนไลน์บางรายสามารถช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มได้ ฉันชอบชุมชนออนไลน์ของกลุ่ม กลุ่มมีความหมายกับฉันมาก สมาชิกชุมชนออนไลน์ของกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจได้ สมาชิกในชุมชนออนไลน์ของกลุ่มจะไม่ใช้ประโยชน์จากผู้อื่นแม้จะมีโอกาสได้ประโยชน์ก็ตาม และผู้ที่อยู่ในชุมชนออนไลน์ของกลุ่มมักให้คำแนะนำในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) การรับรู้ถึงความใกล้ชิดภายในกลุ่มวุฒิสภาสาธารณสุขการสมองสุรินทร์ มีประเด็นที่ถาม 4 ข้อ ได้แก่ คุณแสดงความห่วงใยเพื่อนในกลุ่มบ่อยแค่ไหน? คุณให้ความสำคัญกับข้อมูลส่วนบุคคลของเพื่อนในกลุ่ม บ่อย/มาก แค่ไหน? คุณสามารถเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนในกลุ่ม และคุณรู้สึกใกล้ชิดกับเพื่อนเก่าในกลุ่มของคุณ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในงานวิจัย และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ศึกษาจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรม การมีส่วนร่วมและความก้าวหน้าด้านเครือข่ายสังคมเสมือนจริง เอกสารการวิจัย สังเกตพฤติกรรมการใช้สื่อและการสื่อสารของผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม การพัฒนาการสื่อสารออนไลน์ การสนับสนุนทางสังคมด้านสังคมทางอินเทอร์เน็ต แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน เป็นต้น โดยได้จัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ

2.3.1 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินประเด็นคำถามว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของงานวิจัยหรือไม่

2.3.3 นำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา

2.3.4 เมื่อได้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา สำหรับหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปจากค่าทางสถิติและแปลความหมายเพื่อเขียนเป็นความเรียง

3. การวิเคราะห์เนื้อหาที่สมาชิกสื่อสารในสังคมเสมือนจริง

เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยเข้าไปร่วมในเครือข่ายสังคมเสมือนจริงและร่วมสร้างโพส แสดงความคิดเห็น **โดยยึดหลักและวิธีดำเนินการของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีกิจกรรมที่แตกต่างกันอยู่สองชุด ได้แก่** 1) กิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการ หรือ PAR ของผู้ประสานงานหรือผู้อำนวยการวิจัย กิจกรรมของผู้ประสานงานการวิจัยนั่นก็คือ กิจกรรมการแสวงหาความรู้ของนักวิจัยปฏิบัติการตามโครงการ PAR แต่ละคนในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จุดมุ่งหมายที่สำคัญ ของนักวิจัยคือการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์และสามารถที่จะเผยแพร่แก่สังคมได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มี ประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นรูปแบบที่สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง เงินทอง กำลังงานและเวลาไม่มากนัก แต่ในเวลาเดียวกันก็ได้รับผลตอบแทนสูง 2) กิจกรรม การวิจัยปฏิบัติการหรือ PAR ของชุมชน กิจกรรมวิจัยปฏิบัติการของชุมชนคือ กิจกรรมที่เกิดจาก ความพยายามในการแก้ปัญหาชุมชนของนักวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน นักวิจัยปฏิบัติการที่ทำ หน้าที่เป็นผู้ประสานงานหรือผู้อำนวยการวิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มแรก และค่อยๆ ลดการช่วยเหลือลงและหวังว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วประชาชนจะสามารถแก้ปัญหาของตนไปตาม ลำพังได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมิต้องได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2545)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

นำข้อมูลมาจัดกลุ่ม แยกแยะข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ สรุปผลการค้นพบเป็นประเด็น และอยู่ในกรอบการวิจัยที่มุ่งจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปของการพัฒนาแบบ ยั่งยืนที่เป็นแนวทางการดำเนินการของเครือข่ายออนไลน์ต่อไปได้โดยเป็นชุมชนเสมือนและสามารถ ดำรงอยู่ได้เมื่อผู้วิจัยถอยออกมาโดยเขียนรายงานเป็นความเรียงเชิงพรรณนา